

KAITSEMINISTEERIUM

**ARUANNE KAITSEVÄEKOHUSTUSE TÄITMISEST JA
KAITSEVÄETEENISTUSE KORRALDAMISEST 2014. AASTAL**

Tallinn 2015

SISUKORD

1. KOKKUVÕTE	3
2. KAITSEVÄEKOHUSTUSLASTE ARVESTUS.....	5
3. KAITSEVÄETEENISTUSKOHUSTUSLASE TERVISENÕUETELE VASTAVUSE HINDAMINE	8
4. AJATEENISTUSSE KUTSUMINE.....	10
5. AJATEENISTUS	11
6. ASENDUSTEENISTUS.....	12
7. ÕPPEKOGUNEMISED	13
8. KUTSEALUSTE JA RESERVVÄELASTE ARVAMUSUURING	14
9. TEGEVVÄELASED	15
10. PEAINSPEKTORITEENISTUS	16
11. OLULISEMAD TEGEVUSED AASTAL 2015	16

1. KOKKUVÕTE

Käesolev aruanne on koostatud kaitseväeteenistuse seaduse § 9 alusel. Aruandes antakse ülevaade kaitseväeteenistuskohustuse täitmisest ajateenistuses ja õppekogunemistel, samuti kajastatakse tegevteenistuse ja asendusteenistuse korraldust. Seejuures kajastab aruanne ajateenistuse osas ülevaadet ja statistikat nii 2013. kui 2014. aasta kohta, kuna tulenevalt Kaitseväe ajateenijate väljaõppetsüklist lõpetas valdavosa 2013. aastal ajateenistusse kutsutud kutsealustest teenistuse 2014. aasta mais. Ajateenistusse kutsumist korraldab Kaitseministeeriumi valitsemisalas Kaitseressursside Amet. Ajateenistuse läbiviimist ja õppekogunemisi korraldab Kaitsevägi.

Aruande koostas Kaitseressursside Ameti ja Kaitseväe sisendite põhjal Kaitseministeeriumi kaitseväeteenistuse osakonna juhataja asetäitja kapten Tõnis Sõnum (717 0260, tonis.sonum@kaitseministeerium.ee) ja kaitseväeteenistuse osakonna juhataja Peeter Kuimet (717 0116, peeter.kuimet@kaitseministeerium.ee).

- Seisuga 31.12.2014 oli kaitseväekohustuslaste registrisse kantud 269 656 kaitseväekohustuslaste andmed. Registris oli muuhulgas arvel 42 532 kutsealuse, 220 343 reservis oleva 18-60 aastase meessoost isiku ning 3 098 tegevväelase andmed. Tegevväelaste hulgas oli kokku 340 naissoost isikut.
- 2014. aastal väljastati Kaitseressursside Ameti poolt kokku 25 277 kutset ilmuda terviseseisundi hindamiseks arstlikusse komisjoni, sh 92 kutset naissoost isikutele. Kokku langetasid arstlikud komisjonid 12 239 otsust, millede kohaselt 4 122 isikut, sh 59 naissoost isikut vastasid kaitseväeteenistuskohustuslaste tervisenõuetele. Tervisenõuetele ei vastanud 3187 isikut ning ajutiselt ei vastanud 4930 isikut ning kokkuvõttes on kaitseväekohustuslaste terviseseisund ja arstlike komisjonide poolt tehtud otsused sarnased eelmiste aastate vastava statistikaga.
- 2014. aasta jooksul planeeriti ajateenistusse kutsuda 3 162 kutsealust ja 38 vabatahtlikult kaitseväekohustuse võtnud naissoost isikut. Kaitseministri määrusega lubati kehtestatud piirarve ületada 5% ulatuses. Ajateenistuskohustust asus täitma 3 333 kutsealust ja 30 naissoost isikut. Kogunemiskohta jättis ilmutamata kokku 161 kutsealust ja 1 naissoost isik. 30'st ajateenistusse asunud naissoost isikust jätkas pärast sõduri baaskursuse läbimist ajateenistust 23.
- 2013. aasta II poolaastal asus ajateenistusse 3 019 isikut ning 2014. aasta I poolaastal 340, kokku 3 359 isikut (sh lubatud 5% ülekate). Ajateenistuse läbis ja määrati sõjaaja ametikohale 2 677 ajateenijat. Ajateenijate väljalangevuse peamiseks põhjuseks väljaõppe perioodil oli tervislikuseisundi mittevastavus tervisenõuetele. Selle alusel vabastati 2014. aastal ennetähtaegselt teenistusest 661 ajateenijat, mis teeb 19,7% ajateenistusse asunutest. Ajateenistuse katkemise mitte-meditsiinilised põhjused olid marginaalsed ja juhuslikud.
- Vaatamata teatud osa ajateenijate väljalangevusele õpetati kõik ajateenijate baasil ettevalmistatavad väeüksused välja vastavalt kinnitatud plaanidele ja määratud väljaõppetaskemetele.

- Kaitseväe operatiivstruktuuri üksuste ettevalmistamiseks kutsuti õppekogunemistele reservis olevad isikud, kes on määratud kas sõjaaja üksustesse ametikohale või üksuse täiendusreservi. Kaitseväe poolt saadeti 2014. aasta õppekogunemistele 1817 kutset, õppekogunemistel osales 1207 reservväelast.
- 2014. aastal läbiviidud kutsealuste ja reservväelaste küsitluse uuringu tulemustest nähtub, et 67% ajateenistuse läbinud noormeestest jäi oma teenistusaajaga Kaitseväes täiesti või üldiselt rahule. Kolm neljandikku ajateenistuse läbinutest tunneb ennast teenistusaaja järel füüsiliselt tugevamana, enesekindlamana ning ka targema ja kogenumana. 29% küsitletud kutsealustest asus ajateenistusse vabatahtlikult. 25% küsitletutest läks ajateenistusse hea meelega, 41% valmisolekust oma kodanikukohust täita. 28% küsitletuist vastas, et nad oleksid võimaluse korral jätnud ajateenistusse minemata ja 5% läks ajateenistusse täiesti vastumeelselt. Kokkuvõttes vastavad need uuringutulemused ka eelmiste aastate sarnaste uuringute tulemustele kutsealuste ja ajateenijate rahulolu osas.
- 2014. aasta lõpu seisuga oli asendusteenistuses 65 isikut. 2014. aastal esitati kokku 90 taotlust asendusteenistusse asumiseks.
- Tegevväelaste arv vähenes 2014. aastal 36 tegevväelase võrra, ulatudes aasta lõpus 3 098 tegevväelaseni. 2014. aastal lahkus Kaitseväest 303 tegevväelast. Tegevväelaste lahkumine oli 5% suurem kui 2013. aastal.
- Kaitseväe peainspektoriteenistuse üheks olulisemaks ülesandeks on tagada kaitseväeteenistuse korraldamise õiguspärasuse ja otstarbekuse kontroll ning kaitseväeteenistusega seotud asjades vaiete ja pöördumiste läbivaatamine. Selle teostamine on peainspektoriteenistuse koosseisu oleva õigusvahemehe ülesanne. 2014. aasta jooksul menetles õigusvahemees 63 registreeritud pöördumist, mis puudutasid oma sisu osas nii teenistuse korraldust ja -tingimusi, kui ka soove ennetähtaegse reservi määramise kohta.

2. KAITSEVÄEKOHUSTUSLASTE ARVESTUS

Kaitseväekohustuslaste arvestust peab Kaitseressursside Amet kaitseväekohustuslaste registris (edaspidi register). Käesolevas aruandes mõistetakse kaitseväekohustuslaste arvestuse all 17-60 aastaste meeskodanike ja kaitseväekohustuse võtnud üle 18- aastaste isikute registri põhimääruse § 12 loetletud andmete kandmist registrisse ja andmete muudatuste kajastamist kaitseväekohustuslaste registri objektiks oleku ajal. Kaitseväekohustuslaste arvestuse ülevaade on alljärgnevalt ära toodud tabelites 1-4 ning sisaldab alljärgnevate punktide ülevaadet (võrdlusbaasina on tabelites toodud andmed 31.12.2013 seisuga):

- Kaitseväekohustuslaste jagunemine registris (tabel 1);
- 2014. aasta jooksul registrisse kantud kutsealuste ja kaitseväekohustuslaste statistika (tabel 2);
- Ajateenistusse kutsumata jätmise ja ajateenistusse asumisest vabastamine (tabel 3);
- Ajateenistuskohustuse täitmiseks ajapikenduse andmine (tabel 4);

Kokku oli seisuga 31.12.2014 registrisse kantud **269 608** kaitseväekohustuslaste andmed, mis on võrreldes eelmise aasta sama seisuga 1 225 võrra vähem. Registrisse kantud kaitseväekohustuslaste koondnumbri puhul on tegemist selle suurusjärguga, keda on riigil sõjaajal käsukorras võimalik teenistusse kutsuda. Registris oli muuhulgas arvel **42 532** kutsealuse, **220 343** reservis oleva 18-60 aastase meessoost isiku ning **3 098** tegevväelase andmed. Tegevväelaste hulgas oli kokku **340** naissoost isikut (tabel 1). Olulise muutusena saab välja tuua kutsealuste arvu vähenemist **2 758** võrra, langus on tingitud kahest asjaolust: kutsealuseid lisandub uutes aastakäikudest vähem (tabel 2) ning suurenenud on ajateenistusse asumisest vabastamine (tabel 3). Samuti on esmakordselt arvestuses kajastatud ajateenistuse läbinud naissoost isikud, kes asusid ajateenistusse 2013. aasta juulis ja lõpetasid ajateenistuse 2014 aastal.

Tabel 1 Kaitseväekohustuslaste jagunemine registris

Jrk nr	Kategooria	Arv	
		2013	2014
1	kutsealused¹	45290	42532
2	ajateenijad	2706	2715
	nendest naissoost isikud	13	16
3	asendusteenistujad	27	65
4	tegevväelased	3134	3098
	nendest naissoost isikud	358	340
4	18–60-aastased meessoost isikud (reservis olev isik)	218866	220343
5	Naissoost isikud (reservis olev isik)	810	855
	kaitseväekohustuse võtnud üle 18-aastased isikud	36	50
	nendest naissoost isikud	21	28
	ajateenistuse läbinud naissoost isikud	0	15
	Kokku (1-5)	270833	269608

¹ Kutsealune on 17-27-aastane (k a) meessoost isik, kuni aja- või asendusteenistusse asumiseni või aja- või asendusteenistusest vabastamiseni

2014. aasta jooksul kanti registrisse kokku **6717** kutsealuse ja **611** reservis oleva isiku andmed. Registrisse kantud kutsealuste andmed sisaldavad aastakäike 1987-1997 ning reservis olevate isikute andmed aastakäike 1954-1986 (tabel 2). Olulise muutusena saab välja tuua arvele võetud kutsealuste arvu langust **755** võrra, mis toob otseselt välja 17-aastaseks saavate aastakäikudes meesoost isikute arvu pidevat langust. Samuti on tõusnud kodakondsusest loobujate arv nii kutsealuste kui reservis olevate isikute hulgas.

Tabel 2 Registrisse kantud kutsealuste ja kaitseväekohustuslase andmed.

Jrk nr	Näitaja	17-27 aastased isikud		28-60 aastased isikud	
		2013	2014	2013	2014
1	registrisse kantud	7472	6717	632	611
2	registrist kustutatud (surnud)	54	79	915	939
3	kodakondsusest loobunud	4	25	27	64

2014. aasta lõpu seisuga on jäetud ajateenistusse kutsumata **6 100** kutsealust ning ajateenistusse asumisest vabastatud **2 755** kutsealust. Kutsumata jätmise põhjuste osas domineerib terviseseisundi mittevastamine kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele – **5 712** juhul, mis võrreldes 2013. aastaga on 3055 võrra kasvanud. Ajateenistusse asumisest vabastamise osas domineerib määratud piirvanuse ületamine – isik on saanud 28-aastaseks, **1 367** juhul (tabel 3). Olulise muutusena saab samuti välja tuua ajateenistusest asumisest vabastamise arvu tõusu kutsealuste osas, kes on süüdi mõistetud karistusseadustiku 8., 9., 13., 15., 18. või 22. peatükis sätestatud kuriteos (tõus 294 võrra) ning välisriigis elavate kutsealuste arvu suurenemise (tõus 517). Välisriigis pikaajaliselt elavate kutsealuste ajateenistusse asumisest vabastamise alus hakkas kehtima 1. aprillist 2013. aastal. Kuigi vastav alus on suhteliselt uus, siis arvestades välismaale püsivalt elama asunud Eesti kodanike arvu suurenemist, võib eeldada mainitud grupi suurenemist ka järgmistel aastatel.

Tabel 3 Ajateenistusse kutsumata jätmine ja ajateenistusse asumisest vabastamine

		2013	2014
1. Ajateenistusse kutsumata jätmine		3040	6100
1.1	terviseseisund arstliku komisjoni otsusel ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele	2657	5712
1.2	ei ole läbinud vähemalt põhikooli II kooliastet põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse tähenduses	139	127
1.3	on kriminaalasjas kahtlustatav või süüdistatav, kuni kriminaalmenetluse lõpetamiseni	67	50
1.4	kannab vabadusekaotuslikku karistust	4	4
1.5	välislepingus ettenähtud juhul	0	0
1.6	on asunud kõrgharidust omandama arsti või õe erialal	173	207
2. Ajateenistusse asumisest vabastamine		1902	2755
2.1	saanud 28-aastaseks	1325	1367
2.2	süüdi mõistetud karistusseadustiku 8., 9., 13., 15., 18. või 22. peatükis sätestatud kuriteos ja selle eest on talle mõistetud vabadusekaotuslik karistus ning tema andmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud	208	502
2.3	tema andmete kaitseväekohustuslaste registrisse kandmisele eelnenud ajal elanud rahvastikuregistri andmetel katkematult vähemalt seitse aastat välisriigis või on sündinud ja elanud välisriigis tema andmete kaitseväekohustuslaste registrisse kandmisele vahetult eelnenud ajal ning ei ole viie aasta jooksul andmete registrisse kandmisest arvates esitanud kirjalikku taotlust ajateenistusse või asendusteenistusse asumiseks	366	883
2.4	läbi teinud kohustusliku sõjaväeteenistuse välisriigi relvajõududes või on teeninud sõjaväelasena välisriigi relvajõududes vähemalt 12 kuud või läbi teinud asendusteenistuse välisriigis	3	2
2.5	kantud tervishoiutöötajate riiklikku registrisse arsti või õena ning töötab vastaval erialal ja on läbi teinud Kaitseväe nõuetele vastava väljaõppe	0	1
2.6	nimetatud kohtunikuks ning kelle vabastamise ettepaneku on teinud kohtute haldamise nõukoda	0	0

Ajateenistuskohustuse täitmiseks ajapikenduse andmise alused on jagunenud neljaks grupiks: (1) kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele ajutiselt mittevastamine – kokku **3 249** isikut, (2) lapse ülalpidamine või puudega isiku hooldamine – kokku **1 113** isikut, (3) hariduse omandamine – kokku **14 876** isikut ning (4) valitaval ametikohal töötamine – kokku **25** isikut. Konkurentsilt domineerib ajapikenduse andmise põhjuste osas ajapikenduse andmine hariduse omandamiseks, mis on aga võrreldes eelmise aastaga vähenenud 2 286 võrra. Kokku on ajapikendust antud **19 254** isikule (tabel 4). Võrreldes 2013. aastaga suurenes 2014. aastal ajapikenduse andmine lapse ülalpidamiseks, mis on seletatav vastavate aluste laiendamisega 2013. aasta 1. aprillist.

Tabel 4 Ajateenistuskohustuse täitmiseks ajapikenduse andmine

		2013	2014
1	Kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele ajutise mittevastavuse tõttu	3046	3249
2	Lapse ülalpidamiseks või puudega isiku hooldamiseks	1080	1113
2.1	lapsevanemana või muu last ülalpidava isikuna peab ülal vähemalt ühte alla kolmeaastast last ning ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest	212	462
2.2	lapsevanemana või muu last ülalpidava isikuna on kohustatud ülal pidama vähemalt kahte last ning ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest	88	181
2.3	lapsevanemana või muu last ülalpidava isikuna üksinda peab ülal vähemalt ühte last, kellel puuduvad teised ülalpidamiskohustusega isikud, ja ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest	14	20
2.4	eelmine KVTS § 54 p.1 (Perekonna ainus toitja)	695	386
2.5	on ainus isik, kes on kohustatud ülal pidama raske või sügava puudega inimest, kellel puuduvad teised ülalpidamiskohustusega isikud	71	64
3	Hariduse omandamiseks	17153	14867
3.1	üliõpilasena valinud ajateenistusse asumise aja (KVTS § 44 lg 2)	2283	1790
3.2	üldkeskhariduse omandamiseks statsionaarses õppes (KVTS § 44 lg 3)	7114	6975
3.3	ilma keskhariduseta kutsealusel on õigus ajapikendusele statsionaarses õppevormis kutseõppe tasemeõppes õppimiseks selle aasta 1. juulini, mille jooksul ta saab 21-aastaseks (KVTS § 44 lg 4)	7362	5761
3.5	õpib sisekaitsealase rakenduskõrgkooli politsei-, piirivalve- või päästeerialal (KVTS § 44 lg 5)	104	44
3.6	välisriigi kõrgkoolis (KVTS § 44 lg 6)	290	297
4	Valitaval ametikohal töötamiseks	10	25
5	Kokku	21289	19254

3. KAITSEVÄETEENISTUSKOHUSTUSLASE TERVISENÕUETELE VASTAVUSE HINDAMINE

Kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele vastavuse hindamist kaitseväeteenistuskohustust võtta soovivale isikule, kutsealusele ja reservis olevale isikule viib läbi Kaitseressursside Ameti juures asuv arstlik komisjon. Kaitseväeteenistuskõlblikkuse määramisega seotud valdkondade ülevaade kajastub tabelites 5-7.

2014. aastal väljastati Kaitseressursside Ameti arstlike komisjonide poolt kokku **25 277** kutset sh 92 kutset naissoost isikutele, mis on 3 966 võrra rohkem kui eelmisel aastal. Kokku langetasid arstlikud komisjonid **12 239** otsust, millest **4 122** otsuse kohaselt isik vastas kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele, sh **59** naissoost isikut. Täpsem arstlike komisjonide poolt langetatud otsuste jaotus on ära toodud tabelis 5.

Tabel 5 Kutsealuste arstlikud komisjonid

		2013	2014
1	Väljastatud kutseid arstlikule läbivaatusele, sh:	21311	25277
	nendest naissoost isikud	50	92
2	Arstlikule läbivaatusele ilmunud	14505	17828
3	Arstliku komisjoni otsused, sh:	11484	12239
3.1	vastab kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele	3878	4122
	nendest naissoost isikud	34	59
3.2	ajutiselt ei vasta kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele	4163	4930
	nendest naissoost isikud	5	3
3.3	ei vasta kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele	3443	3187
	nendest naissoost isikud	0	3

Reservis olevatele isikutele väljastati 2014. aastal **755** arstliku komisjoni kutset. Arstlikule läbivaatusele ilmus **576** reservis olevat isikut. Kokku langetati arstliku komisjoni otsuseid **461**, millest vaid **130** juhul vastas reservis olev isik kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele (tabel 7). Reservis olevate isikute osas kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele vastavuse otsuste vähesus on tingitud asjaolust, et reservis olevad isikud pöörduvad arstliku komisjoni poole oma terviseseisundi muutumisel. Üldjuhul on pöördumiste ajendiks asjaolu, et reservis oleva isiku hinnangul on tema terviseseisund muutnud halvemaks.

Tabel 6 Reservis olevate isikute arstlikud komisjonid

		2013	2014
1	Väljastatud kutseid arstlikule läbivaatusele	2172	755
2	Arstlikule läbivaatusele ilmunud	1807	576
3	Arstliku komisjoni otsused, sh:	1729	461
3.1	vastab kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele	135	130
3.2	ajutiselt ei vasta kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele	140	92
3.3	ei vasta kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele	1454	239

Kaitseressursside Ameti arstlike komisjonide poolt tehtud otsuste osas on isikutel, kes vastavad kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele, domineerivamateks diagnoosideks lihasluukonna- ja sidekoehaigused, silma ja silmamanuste haigused ning vigastused, mürgistused ja teatavad muud väliste põhjuste toime tagajärjed (tabel 7). Üldjoontes on 2014. aastal domineerivad diagnoosigrupid otsuste lõikes jäänud samaks. Ühe olulise erinevusena saab välja tuua kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele mittevastavuse otsuste osas, kus enimlevinud diagnoosiks oli 2014. aastal lihasluukonna ja sidekoehaigused, 2013. aastal oli enimlevinud diagnoosiks psüühika- ja käitumishäired.

Tabel 7 Diagnooside esinemissagedus Kaitseressursside Ameti arstlikes komisjonides tehtud otsuste põhjal

Jrk nr	Otsuse liik	1.			2.			3.		
		Diagnoos	Arv	%	Diagnoos	Arv	%	Diagnoos	Arv	%
1	Vastab kaitseväe-teenistus-kohustuslase tervisenõuetele	Lihaskonna ja sidekoehaigused	927	42	Silma- ja silmanurkhaigused	356	16	Vigastused, mürgistused ja teatavad muud välispõhjuste toime tagajärjed	186	8
2	Ajutiselt ei vasta kaitseväe-teenistus-kohustuslase tervisenõuetele	Lihaskonna ja sidekoehaigused	2096	37	Psüühika- ja käitumishäired	871	15	Vereringe-elundite haigused	540	10
3	Ei vasta kaitseväe-teenistus-kohustuslase tervisenõuetele	Lihaskonna ja sidekoehaigused	980	22	Psüühika- ja käitumishäired	938	21	Närvisüsteemi-haigused	497	11

4. AJATEENISTUSSE KUTSUMINE

2014. aasta jooksul planeeriti ajateenistusse kutsuda (kaitseministri. 15. märtsi 2013. a määrusega nr 13 “2013. ja 2014. aasta kutsealuste ja naissoost isikute ajateenistusse asumise tähtajad ja nende arvuline jagunemine ajateenijate väljaõppega tegelevate struktuuriüksuste vahel“) **3 162** kutsealust ja **38** naissoost isikut. Kaitseministri määrusega lubati kehtestatud piirarve ületada 5% ulatuses. Ajateenistuskohustust asus täitma **3 333** kutsealust ja **30** naissoost isikut. Lähtuvalt üksuste ettevalmistustsükli dünaamikast, kestab 2. ja 27. nädalal ajateenistusse asunud kutsealuste teenistus 11 kuud ning 40. nädalal teenistusse asunutel 8 kuud. Kõige rohkem kutsealuseid asus ajateenistuskohustuse täitmisele 27. nädalal – **1 803**. Kogunemiskohta ilmus kokku **3 358** kutsealust, kellest **25**-le määrati tervises seisundi tõttu korduv arstlik läbivaatus ning kogunemiskohta jättis ilmunuta kokku **161** kutsealust ja **1** naissoost isik. (tabel 8 – sulgudes on toodud naissoost isikute arvnäitajad).

Tabel 8 Ajateenistusse kutsumine 2014

		Nädal			KOKKU
		2.	27.	40.	
1	Ajateenistusse kutsutavate isikute planeeritud arv - sulgudes naissoost isikute arv	318 (8)	1695 (22)	1149 (8)	3162 (38)
2	Väljastatud otsuseid ajateenistusse asumiseks	417 (6)	2208 (18)	1575 (8)	4200 (32)
3	Kogunemiskohta ilmunud	339	1815 (18)	1204 (6)	3358 (30)
4	Kogunemiskohta mitteilmunud	15	73	73 (1)	161 (1)
5	Kogunemiskohas tervise seisundi tõttu määratud korduv arstlik läbivaatus	5	12	8	25
6	Ajateenistusse toimetatud	334 (6)	1803 (18)	1196 (6)	3333 (30)

Võrdlusena 2013. aastaga, mil kogunemiskohta jättis ilmumata **193** kutsealust, on mitteilmunute osakaal langenud.

2014. aastal algatas Kaitseressursside Amet kokku 132 vääriteomenetlust ajateenistusse mitteilmumise eest (KVTS § 222). Keskmine rahatrahv oli 222 eurot. Kaitseväekohustuslastele tehti kokku 1785 ettekirjutust. 2014. aastal edastas amet kohtutäiturile sunniraha sissenõudmiseks 467 ettekirjutust. Keskmine sunniraha määr oli 56 eurot.

5. AJATEENISTUS

Lähtuvalt ajateenistusse kutsumise ja üksuste ettevalmistamise tsüklist, kajastatakse käesoleva aruande ajateenistuse peatükis aruandlusperioodina ajavahemikku 2013 II poolaasta kuni 2014 I poolaasta. Aruande ajateenistuse peatükk annab ülevaate ajateenistuse määratud ulatuses läbinute ja ennetähtaegselt teenistusest vabastatute arvulisest suhtest ning vabastamise peamistest põhjustest. Eraldi on välja toodud naissoost isikute arvuline osalus ajateenistuses.

Kaitseväeteenistuskohustuse täitmist 2014. aastal iseloomustas sarnaselt varasematele aastatele stabiilsus. Võrreldes 2013. aastaga ei ole suuri muutusi toimunud ei ajateenijate arvus, ajateenistusest väljalangemises ega ka õppekogunemiste osalusprotsentides. Kõik nimetatud valdkondade suurusjärgud on jäänud samale tasemele.

2013. aasta II poolaastal asus ajateenistusse **3 019** isikut ning 2014. aasta I poolaastal **340**, kokku **3 359** isikut (sh lubatud **5%** ülekate). Ajateenistuse lõppedes määrati sõjaaja ametikohale **2 677** ajateenijat. Kõik ajateenijate baasil ettevalmistatavad väeüksused õpetati välja vastavalt kinnitatud plaanidele ja määratud väljaõppetasetele.

Ajateenijate väljalangevuse peamiseks põhjuseks väljaõppe perioodil oli **tervisliku seisundi mittevastavus tervisenõuetele** (aluseks kaitseväeteenistuse seaduse § 56 lg 2 p 1). Selle alusel vabastati 2014. aastal ennetähtaegselt teenistusest **661** ajateenijat, mis teeb **19,7%** ajateenistusse asunutest. Võrreldes 2013. aastaga on väljalangevus tervislikel põhjustel **2,7%** võrra tõusnud. Muud ajateenistuse katkemise põhjused, meditsiiniliste põhjuste kõrval, olid marginaalsed ja juhuslikud.

Levinuim põhjus ajateenijate teenistusest vabastamisel oli lihasluukonna ja sidekoehaigused (**38,1%**). Järgnevad psüühika- ja käitumishäired (**25,7%**) ning vigastused ja mürgistused (**7%**). Närvisüsteemi- ja vereringeelundite haigused moodustavad vastavalt **3,9%** ja **4,2%** vabastamistest. Positiivse asjaoluna saab välja tuua psüühika ja käitumishäirete diagnoosimise järjepidevat vähenemist. Sama püsib stabiilsena lihasluukonna ja sidekoehaiguste diagnoosimine. Enamesinevate diagnoosigruppide võrdlus eelnevate aastatega on toodud tabelis 9.

Tabel 9 Enamesinevate diagnoosigruppide võrdlus

Diagnoosigrupp	% 2011	% 2012	% 2013	%2014
psüühika- ja käitumishäired	39,61	27,9	27,4	25,7
lihasluukonna ja sidekoehaigused	36,29	36,9	41,4	38,1
vigastused ja mürgistused	6,65	9,7	4,4	7

KVTS § 82 lg 4 sätestab **naissoost isikute ajateenistusse kutsumise** ja volitab kaitseministrit kehtestama naissoost ajateenijate ajateenistusse kutsumise tähtajad, teenistuskohad, teenistuse pikkuse ning teenistusse kutsutavate naissoost isikute arvu. Ajateenistusse asunud naissoost isikul on õigus loobuda ajateenistusest 90 päeva jooksul. Naissoost isikute jagunemine ajateenistusse asumise aega vahel 2014. aastal on välja toodud tabelis 10.

Tabel 10 Naissoost isikute ajateenistusse kutsumine

Kutsumise aeg	kaitseministri määrus	Võeti ajateenistusse	Vabastati omal soovil/terviseiga	Teenistuses
2. nädal	8	6	3	0
27. nädal	22	18	6	12
40. nädal	8	6	2	4
KOKKU	38	30	11	16

6. ASENDUSTEENISTUS

KVTS § 58 lõige 1 kohaselt on Kaitseressursside Ametil õigus otsustada kaitseväeteenistuskohustuse asendamine asendusteenistusega kutsealuse motiveeritud taotluse alusel, kui kutsealune on keeldunud kaitseväeteenistusest usulistel või kõlbelistel põhjustel. 2014. aasta lõpu seisuga oli asendusteenistuses **65** isikut. 2014. aastal on esitatud taotlusi asendusteenistusse asumiseks kokku **90**. Täpsem jaotus asendusteenistuse valdkonnas on ära toodud tabelis 11.

Tabel 11 Asendusteenistus

Jrk nr	Näitaja	Arv
1	Asendusteenistuses seisuga 31.12.2014	65
2	Alustas asendusteenistust	65
3	Lõpetas asendusteenistuse	27
4	Esitatud taotlusi asendusteenistusse asumiseks	90

7. ÕPPEKOGUNEMISED

Operatiivstruktuuri üksuste ettevalmistamiseks nähti 2014. aastal kaitseministri poolt ette kutsuda õppekogunemistele kuni **2452** reservis olevat isikut. Läbi viidud õppekogunemistele kutsuti reservis olevad isikud, kes on määratud kas sõjaaja üksustesse ametikohale või üksuse täiendusreservi. Ükstuste poolt saadeti reservis olevatele isikutele **1817** kutset. Õppekogunemistel osales **1 207** reservväelast (66% kutsututest). 2012. aasta vastavad numbrid olid – **3 084** kutset, õppekogunemisel osales **1700** reservväelast.

2014. aastal kutsuti õppekogunemistele kaitseministri määruses sätestatud arvust vähem reservväelasi, kuna osad algselt mitmeetapilisena planeeritud õppekogunemised viidi läbi ühes etapis. Planeeritud väiksem õppekogunemistele kutsutute arv oli kooskõlastatud ning ei kahjustanud kaitsevõimet.

Alljärgnevalt on välja toodud õppekogunemistel osalemiste statistika saadetud kutsete osas aastatel 2011 – 2014 (tabel 12).

Tabel 12 reservväelaste jagunemine õppekogunemisel osalemiste osas aastatel 2011 – 2014

	2011	2012	2013	2014
Osales õppekogunemisel	51%	50%	55%	66%
Kutse ei jõudnud adressaadini	24%	20%	22%	15%
Ei ilmunud õppekogunemisele	7%	11%	8%	3%
Vabastati õppekogunemisest osalemisest	18%	19%	15%	16%

Võrreldes 2013. aastaga, kui õppekogunemistel osalenute reservväelaste suhtarv kutsututest oli 55%, oli 2014. aastal osalemise protsent paranenud, ulatudes 66%-ni. Õppekogunemise kutset mittekahtesaanud/vastu võtnud ja õppekogunemistele mitteilmunud reservväelaste osakaal 2014. aastal langes, mis viitab asjaolule, et reservis olevad isikud on teadlikumad oma kohustustest. Õppekogunemistest vabastamine on püsinud aastate lõikes samal tasemele, peamised põhjused on tervise seisundi mittevastavus kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele ja õppetöös osalemise kohustus.

2014. aastal esitati Kaitseväe juhatajale **4 valet** õppekogunemisel osalemise kohustusest vabastamiseks ja reservteenistust korraldama volitatud struktuuriüksuse ülema otsuse kehtetuks tunnistamiseks. Neljast vaidest üks rahuldati ja kolm saadeti struktuuriüksusele tagasi asja uueks otsustamiseks. Kõik vaided olid seotud isikute õppetööl osalemisega õppekogunemise ajal. Õppekogunemistele mitteilmunud reservväelaste suhtes teostati **29 väärteomenetlust**. Keskmise rahatrahvi oli **77 eurot**. Määratud trahve laekus kogusummas 2145 eurot.

8. KUTSEALUSTE JA RESERVVÄELASTE ARVAMUSUURING

Kutsealuste ja reservväelaste uuring viidi läbi kaheksandat aastat järjest (esimest korda toimus see 2007. aastal) ja läbiviijaks oli Turu-uuringute AS.

Uuringu eesmärk oli teada saada, kuidas suhtuvad kutsealused ja ajateenistuse läbinud noormehed ajateenistusse ning Kaitseväge tervikuna, millised on nende ootused ajateenistuse suhtes ning rahulolu läbitud ajateenistusega, milline hinnang antakse ajateenistusse kutsumise korralduslikule küljele, milline on noormeeste informeeritus Kaitseväest ja millistest kanalitest infot saadakse, kui suur on valmisolek asuda teenistusse tegevväelasena või asuda õppima riigikaitsele kuuluvasse õppeasutusse.

Küsitlused toimusid suvel, juuni algusest kuni juuli lõpuni. Ajateenistusse kutsutud kutsealustele saadeti välja 3000 küsimustikku. Kevadel reservi arvatud ajateenijatele saadeti välja 2500 küsimustikku. Täidetuna laekus vastavalt 1001 ankeeti kutsealustelt ja 489 ankeeti reservi arvatutelt.

Kui kogu elanikkonnast peab noormeeste ajateenistust kindlasti või pigem vajalikuks üle 90%, siis kutsealuste ja reservväelaste hinnangutes tunnistatakse ajateenistus vajalikuks 75-79 % vastajate poolt, vaid 16-17% peab ajateenistust ebavajalikuks.

Viimastel aastatel on vabatahtlikult ajateenistusse asujaid olnud keskmiselt kolmandik kutsealustest. 2014. aasta uuringus märkis omal soovil ajateenistusse minekut 29%. 25% küsitletutest läks ajateenistusse hea meelega, 41% valmisolekust oma kodanikukohust täita. 28% küsitletuist vastas, et nad oleksid võimaluse korral jätnud ajateenistusse minemata ja 5% läks ajateenistusse täiesti vastumeelselt.

Mida noorem on kutsealune ajateenistusse kutsumisel, seda meelsamini ta sinna läheb. Kui 18-19 aastastest noormeestest läksid ajateenistusse hea meelega ligi pooled, siis 22-aastastest vaid seitsmendik ja 23-aastastest ja vanematest viiendik.

Kui ajateenistus oleks vabatahtlik, siis oleksid seda valmis kindlasti või arvatavasti läbima 43% kutsealustest, kindlasti või arvatavasti ei läheks sel juhul ajateenistusse 44% kutsealustest. Naiste vabatahtlikku ajateenistust toetas kaks kolmandikku reservväelastest, vastu oli viiendik. Kutsealuste toetus naiste ajateenistusele oli veidi kõrgem kui ajateenistuse läbinutel – seda toetas 72%, vastu oli vaid 14%.

67% ajateenistuse läbinud noormeestest jääb oma teenistusajaga Kaitseväes täiesti või üldiselt rahule, see on pisut enam kui eelmisel aastal. Kolm neljandikku ajateenistuse läbinutest tunneb ennast teenistusaja järel füüsiliselt tugevamana, enesekindlamana ning ka targema ja kogenumana. Järjest enam arvestatakse ajateenistuse alguses väljaõppes ja kehalise kasvatus tundides noormeeste erineva füüsilise võimekusega. 62% küsitletute arvates järgiti seda põhimõtet kas täielikult või mõningal määral, 35% arvates aga pigem mitte.

Hea meelega osaleks reservõppekogunemistel 18 protsenti reservis olevatest isikutest, 33% oleks valmis oma kohust täitma. Võimaluse korral jätkaks õppekogunemistele minemata 34% ning täielikku vastumeelsust tunneks seal osalemise vastu 6% küsitletutest.

Kõigilt küsitletutelt päriti, kuidas nad reageeriksid, kui neile tehtaks ettepanek pärast ajateenistuse läbimist jätkata tegevteenistuses. Kutsealuste seas oli 4% neid, kes ettepanekuga kindlasti ja 7% neid, kes sellega tõenäoliselt nõustuks. Reservis olevate isikute seas olid vastavad protsendid 4% ja 4%. Sõltuvalt pakutavatest tingimustest oleks nõus tegevväelase ametit kaaluma 47% kutsealustest ja 36% reservis olevatest isikutest.

9. TEGEVVÄELASED

Tegevväelaste arv vähenes 2014. aastal **36** tegevväelase võrra ulatudes aasta lõpus **3 098** tegevväelaseni. Riigikaitse arengukava (RKAK) 2013-2022 näeb ette tegevväelaste arvu tõstmise **3571** tegevväelaseni 2022. aastaks, RKAK-i rakenduskava kohaselt oli planeeritud 2014. aasta lõpuks saavutada **3222** tegevväelase tase. Tegevväelaste arv sõjaväelise auastme alaliikide lõikes Kaitseväes ja Kaitseliidus on kajastatud tabelis 13.

Tabel 13. Tegevväelaste arv ametikohtadel sõjaväelise auastme alaliikide lõikes Kaitseväes ja Kaitseliidus

Ametikoha auastme alaliik	Teenistuses ametikohtadel 2014 alguse seisuga	Teenistuses ametikohtadel 2014 lõpu seisuga
Kõrgemad ohvitserid	13	13
Vanemohvitserid	540	540
Nooremohvitserid	453	473
Vanemallohvitserid	1170	1172
Nooremallohvitserid	564	474
Sõdurid	229	217
Kadetid	130	150
Kokku teenistuses	3099	3038
Lapsehoolduspuhkusel	35	60

2014. aastal lahkus Kaitseväest **302** tegevväelast (ohvitseri lahkus **54**, allohvitseri lahkus **192**, sõdureid lahkus **57**). Tegevväelaste lahkumine oli 5% suurem kui 2013. aastal. Võrreldes 2013. aastaga on vähenenud ohvitseride lahkumine (2013 lahkus 64 ohvitseri). Ohvitseride hulgas on suurenenud vabatahtliku voolavuse osakaal (2013 lahkus omal soovil teenistusest 40 ja 2014 lahkus omal soovil teenistusest 42 ohvitseri).

Allohvitseri lahkus 2014. aastal teenistusest 192 mis võrreldes 2013. aastaga on 15% rohkem (164 isikut). Teenistusest lahkus 57 sõdurit, mis on võrreldes 2013. aastaga 16% vähem (66 isikut).

2014. aastal tegevväelaste arvu planeeritud kasvu mitte täitumine oli tingitud nii Kaitseväe sisestest kui ka välistest mõjuritest. Kaitseväe siseste mõjuritena võib välja tuua Kaitseväe struktuurireformi vahetud ja kaudsed mõjud, mis avalduvad tõenäoliselt veel ka käesoleva aasta jooksul (üksused asuvad uutesse asukohtadesse ka 2015. aastal), kus paljud ümberroteeritavad tegevväelased otsivad eelnevas teenistuskoha paikkonnas muid töötamise võimalusi.

Samuti mõjutas tegevväelaste teenistusest lahkumist eriti just Scoutspataljoni puhul suuremahulise Afganistani välisoperatsiooni lõppemine 2014. aasta esimesel poolaastal, kuna paljude Scoutspataljoni tegevväelaste jaoks oli välismissioonidel teenitav suurem sissetulek oluliseks motivaatoriks.

Samuti mõjutas tegevväelaste arvu vähenemist Kaitseväe toimunud valveteenistuse ümberkorraldamine, mille käigus osad valveteenistuse korraldajate ja korrapidajate ametikohad muudeti tegevväelaste ametikohtadest töötajate ametikohtadeks. Kokku vabastati selle tulemusena teenistusest 36 tegevväelast.

Tegevväelaste värbamist hakkab üha rohkem mõjutama tööjõuturul toimuv kus tööeline osa elanikkonnast väheneb järgneva kuue aasta jooksul hinnanguliselt 6% (ca 52 000 töötajat). Samuti mõjutab värbamist üldhariduskoolide lõpetajate (peamine värbamisväli Kaitseväge ühendatud õppeasutuste põhikursustele) arvu langus tänase 7400'st aastaks 2017 5950-ni.

10. PEAINSPEKTORITEENISTUS

2014. aastal menetles Kaitseväge peainspektoriteenistus 63 pöördumist (2011. a - 56; 2012. a - 76 ja 2013. a - 93 pöördumist). Pöördumiste arv on vähenenud eelmise aastaga võrreldes ligi kolmandiku võrra. Jätakuvalt pöörduvad lisaks ajateenijatele, tegevväelastele ja tsiviiltöötajatele ka isikud, kellel pole küll formaalset suhet Kaitseväega, kuid on muu põhjendatud huvi, peamiselt ajateenijate lähedased aga ka kutsealused ja reservväelased. Jätkub varasem tendents, et ajateenijate levinum pöördumise põhjus on soov saada ennetähtaegselt reservi, enamasti tervislikel, harvem muudel põhjustel. Tegevväelaste ja tsiviilteenistujate pöördumise peamine põhjus on jätkuvalt teenistuse tasustamine. Lisaks vaiete ja pöördumiste menetlemisele külastas õigusvahemees ajateenijate väljaõppe kontrolli eesmärgil väeüksusi. Peainspektoriteenistusele esitatud pöördumised lahendati seaduses ettenähtud aja jooksul (30 päeva).

11. OLULISEMAD TEGEVUSED AASTAL 2015

1. 2015. aastal jätkab Kaitseministeeriumi valitsemisala kaitseväekohuslaste arvestust, kaitseväekohuslaste tervisenõuetele vastavuse hindamist, ajateenistusse kutsumist ning reservüksuste ettevalmistamist nii ajateenistuse baasil kui ka reservväelaste õppekogunemistel samas mahus eelnevate aastatega.
2. Olulisima erinevusena Kaitseväge sõjaaja üksuste ettevalmistamisel ja nende valmisoleku ja võitlusvõime kontrollimisel toimub 2015. aasta maikuuks taasiseseksunud Eesti ajaloo suurim õppus „Siil 2015“, millest võtab osa kokku ligi 13 000 reservväelast, ajateenijat, tegevväelast ja kaitseväelast. Õppuse „Siil 2015“ eesmärk on kontrollida alalises valmiduses olevate üksuste täiendkomplekteerimist ja kiirreageerimisvalmiduses olevate üksuste formeerimist. See tähendab suurt rõhku just üksuste formeerimise, sealhulgas mobiliseeritute vastuvõtu harjutamisele. Lisaks harjutatakse läbi 1. jalaväebrigaadi lahingutegevust ja taktikalise ning operatiivtasandi juhtimist.
3. 2015. aastal viiakse lõpuni kõikidele ajateenijatele kaasaegsete olme- ja väljaõppetingimuste tagamine, milleks on valminud uued, kõikidele nõuetele vastavad kasarmud Jõhvis, Ämaris ja Miinisadamas. 2015. aastal viiakse lõpule logistikapataljoni kolimine Ämari lennubaasi

territooriumile ning sõjaväepolitsei vahipataljoni kolimine Miinisadamasse, millega seoses suletakse amortiseerunud Nõukogude-aegsed linnakud Tallinnas Marja tänaval ning Rahumäe teel.

4. Kutsealuste terviseseisundi vastavuse hindamise parendamiseks jätkuvad tegevused „Tervise infosüsteemiga” liitumiseks ning 2015. aasta tegevuste rõhuasetus on suunatud õigusaktide muudatuste ettevalmistamisele, et võimaldada Kaitseministeeriumi valitsemisala arstlike komisjonide liidestumine „Tervise infosüsteemiga”. Kaitseministeeriumi valitsemisala arstlike komisjonide liitumine „Tervise infosüsteemiga” võimaldaks tulevikus vähendada seni arstlike komisjonide poolt tehtud terviseuuringute mahtu, vähendada dubleerimist ning kasutada optimaalsemalt riigi poolt tervishoiukorraldusse suunatud ressursse. Samuti võimaldab „Tervise infosüsteemiga” liitumine muuta terviseseisundi hindamine kutsealuste jaoks kiiremaks ja lihtsamaks.
5. Et tulevikus vähendada ajateenistuse käigus tervislikel põhjustel väljalangevust, jätkab Kaitseväe ühendatud õppeasutused uuringu teostamist ajateenistuse väljaõppe sisu ja ajateenijate füüsilise suutlikkuse kohta, mis valmib 2015. aasta II poolaastal.
6. Samuti parandatakse kaitseväekohustuslaste informeeritust kaitseväeteenistusest eelkõige elektrooniliste infokanalite tõhusama rakendamisega. Ühe meetmena on kavas parandada kaitseväekohustuslasele olulise info kajastamist ja kättesaadavaks tegemist riigiportaalis Eesti.ee.